

Kultura w czasach kwarantanny. Odcinek 14

2020-05-29

Pozostając w klimatach „cartoonowych”, przenieśmy się ze świata komiksu do świata animacji! Wiele z tych najbardziej kultowych powstało właśnie na bazie „gazetkowych” serii przygód popularnych bohaterów. Inne - to dzieła oryginalne, produkowane ku rozrywce, ale także - coraz częściej - ku zadumie i refleksji nad rzeczywistością. Odkąd pełnometrażowe animacje zaczęły stawać w konkursowe szranki ze zwykłymi filmami, zdobywając prestiżowe nagrody i wyróżnienia, miejsce tego gatunku w kinematograficznym „Hall of fame” jest raczej nie do ruszenia. Ale czy znamy tak naprawdę animacje spoza kręgu kulturowego Hollywood? Przekonajcie się sami!

Wypuszczony na ekrany prawie 20 lat temu „[Shrek](#)”, czyli historia o sympatycznym zielonym olbrzymie (ogrze) zamieszkującym bagno i przypadkiem wplątany w intrygę lokalnego księcia, była pierwszą pełnometrażową animacją komputerową, która odniosła światowy sukces. Sukces - trzeba przyznać - totalny, gdyż romantyczno-przygodowa konwencja filmu, połączona z postmodernistyczną fabułą, niebanalnym poczuciem humoru i gwiazdorską obsadą (głosów filmowym bohaterom użyczyli najbardziej wzięci aktorzy Hollywood), otworzyły właściwie nowy rozdział w historii animacji.

„Shrek” zdobył bowiem serca nie tylko dzieci, ale także ich rodziców, wypełniając przy okazji portfele twórców (rekordowy boxoffice!) i pokazując, że na bajkach można zarabiać krocie. Tym samym rozpoczął się trwający do dziś wyścig zbrojeń na kultowe animacje pomiędzy amerykańskimi wytwórniami **DreamWorks** („Madagaskar”, „Kung Fu Panda”, „Dom”, „Trolle”, „Jak wytresować smoka”), a **Pixar** („Toy Story”, „Merida waleczna”, „Wall-E”, „Potwory i Spółka”, „W głowie się nie mieści”). Dorzucmy do tego produkcje odtwórcze, a dominacja **USA** gotowa! Jeśli jednak jesteście gotowi wyrzeć poza horyzont zdarzeń współczesnej pop-kultury, czekają na Was prawdziwe skarby - dzieła mistrzów animacji z różnych zakątków globu, które niewiele mają wspólnego z kasowymi produkcjami.

Opuszczając „Fabrykę snów” USA, przeskoczmy do **Ameryki Południowej**. **Meksyk** nie tylko od dłuższego czasu inspiruje twórców amerykańskich (ostatni hit studia Pixar - oskarowa produkcja „Coco” - jest nie tylko tematycznie osadzona w meksykańskiej kulturze, ale wprost powieliła pomysły mniej znanego filmu „Księża Życia”), ale także sam nie najgorzej wyznacza trendy. Przykład? Wyreżyserowany przez Carlosa Carrerę animowany komedio-horror „[Ana & Bruno](#)” (2017). Stworzony na podstawie opowiadania „Ana” Daniela Emila film powstał przez prawie 13 lat i stał się najdroższą meksykańską produkcją animowaną w historii! Jednak uznanie widzów i liczne nagrody pokazują, że były to pieniądze dobrze zainwestowane. Poznajcie i wy tajemnicę dziewczynki szukającej zaginionego ojca.

Do prezentowania **Azji** w naszym zestawieniu ponownie zapraszamy **Japonię** i jej tradycyjną *mangę*. Studio Ghibli właściwie produkuje jeden animowany klasyk po drugim, ale propozycja Hayao Miyazaki z 2001 - „[Spirited Away](#)” (tłumaczone w Polsce na „*W krainie bogów*”) - to niewątpliwe arcydzieło. Po części fantasy, po części przygodowy, a po części metafora, albo zakręcone marzenie senne... Przeżywając historię 10-letniej dziewczynki Chihiro, która (przypadkiem!) zamieniła swoich rodziców w świnie i została zmuszona do pracy w łaźni dla duchów i demonów, poznamy chyba wszystkie możliwe twory wyobraźni i podświadomości

Miyazaki! Odrzućmy jednak zewnętrzne maski, odrzućmy zdziwienie – ten film może nam wiele pokazać i uświadomić...

W drodze z Azji do **Europy** zajrzyjmy do bogatej w skarby dziedzictwa **Gruzji**. Choć reżyser Giya Danelia uchodzi właściwie za nestora kina gruzińskiego (a właściwie radzieckiego – gdyż tworzył filmy fabularne już w ZSRR), niejednemu młodemu twórcy mógłby zaimponować swoim temperamentem i fantazją. Jego animacja „[Ku! Kin-dza-dza](#)” (2013) – wykonana częściowo techniką animacji klasycznej, a częściowo komputerowej (elegancko stylizowanej!) – to pełnometrażowy rysunkowy remake filmu fabularnego z 1986 r., osadzona jednak w nowych realiach. Akcja tej tragikomedii, a właściwie antyutopii, rozpoczyna się we współczesnej Moskwie, aby po serii czaso-przestrzennych zawirowań przenieść się na nieznaną planetę Pluk. Czy młody domorosły DJ Tola, jego przyszywany wujek altowiolista i ich kosmiczni znajomi rozwiążą problemy techniczne (i egzystencjalne!) i zdołają wrócić na Ziemię? Starsze audytorium wyciągnie z tej kreskówki zdecydowanie więcej niż dzieci.

Porzućmy teraz na moment animację komputerową na rzecz jej starszej, ale jakże ekspresyjnej formy. Filmy tworzone przy pomocy plasteliny bynajmniej nie muszą kojarzyć się z czasami głębokiego PRL-u! Zdziwicie się, ale także współcześnie ta forma animacji ma swoich amatorów. Gdy w 1998 r. reżyser Stepan Kowal z **Ukrainy** wreszcie dostał grant i studio filmowe na stworzenie swojej animacji, na dzień dobry usłyszał, że studio nie ma finansów ani na opłacenie rysowników, ani zakup papieru! Takim stanem rzeczy Kowal postanowił się nie przejmować i... ulepił swój film z plasteliny! Film ostatecznie powstał w 2002 r. i został z entuzjazmem przyjęty na festiwalu w Berlinie. „[Jechał tramwaj numer 9](#)” („*Йшов трамвай дев'ятий номер*”) – to pomysłowo i zabawnie opowiedziana historia-patchwork, utkana z opowieści bohaterów jadących o poranku rzezonym tramwajem. Urzeka prostotą i trafnością spostrzeżeń. Jest także genialnym artystycznym komentarzem do zmieniającej się rzeczywistości społeczno-politycznej młodej Ukrainy.

A skoro mowa o komentowaniu rzeczywistości, czy wiedzieliście, że na **Węgrzech** mają „ideowy” odpowiednik słynnej obrazoburczej produkcji „*South Park*” z USA? Wyreżyserowany przez Árona Gaudera film „[The District!](#)” (2004, „*Dzielnica!*”), to karykaturalna i tragikomiczna opowieść o współczesnych węgierskich „ziomkach”. Oryginalny tytuł filmu jest skrótem od „*nyolcadik kerület*”, nieformalnej nazwy ósmej dzielnicy Budapesztu Józsefváros, która nie cieszy się dobrą sławą. Film został wykonany dość nietypową techniką: twarze bohaterów są składową różnych ujęć zdjęć twarzy aktorów, które zostały graficznie przerobione. Ciała postaci zostały dorysowane ręcznie. Niepoprawny politycznie, ale zabawny film okazał się prawdziwym hitem nie tylko na Węgrzech, ale także w Europie i innych krajach świata. Był prezentowany podczas różnych festiwali filmowych, jako przykład współczesnej animacji.

Wyreżyserowany przez Alessandro Raka, który debiutował w Wenecji finezyjną animacją „*Sztuka Szczęścia*” („*The Art of Happiness*”), Ivana Cappiello, Marino Guarnieri oraz Dario Sansone film „[Gatta Cenerentola](#)” (znany jako „*Cinderella the Cat*”, 2017), to z kolei nasza propozycja z kulturalnego serca Europy – **Włoch**. Jeżeli wyobrażacie sobie teraz uroczą królewnę z pantofelkiem i puchatym kotkiem – zdecydowanie jesteście w błędzie. Animacja ta luźno opiera się na sztuce włoskiego poety Giambattisty Basile, ale jej fabuła jest osadzona w futurystycznym Neapolu. Tajemnicza zmutowana nastolatka Mia musi sobie poradzić z

kryminalną intrygą, włoską mafią i zazdrosną macochą... Porywająca akcja i plastyczne obrazy zdobyły uznanie widzów i krytyków, a film zgarnął liczne nagrody. Był nawet pierwotnie selekcjonowany jako włoski kandydat do Oscara! Choć tej nagrody nie zdobył, z pewnością wart jest uwagi.

Jeżeli z uwagą śledzicie kolejne odcinki naszego - zmierzającego już ku końcowi - cyklu **„Kultura w czasach kwarantanny”**, z pewnością zastanawia Was coraz mniej „poważny” dobór tematów... Oto od kultury wysokiej przeszliśmy do pop-kultury - komiksu i animacji. Spokojnie, wszystko jest pod kontrolą! Wielkimi krokami zbliża się przecież koniec kwarantanny, lato, wakacje i inne pokrewne przyjemności. Dlatego nasz kolejny - i ostatni - odcinek „konsekwentnie” poświęcimy ofercie kulturalnej dla najmłodszych. Do zobaczenia na **Dzień Dziecka!**

Przegapiłeś poprzednie odcinki cyklu? Zobacz je teraz!

[1 ODCINEK](#)

[6 ODCINEK](#)

[11 ODCINEK](#)

[2 ODCINEK](#)

[7 ODCINEK](#)

[12 ODCINEK](#)

[3 ODCINEK](#)

[8 ODCINEK](#)

[13 ODCINEK](#)

[4 ODCINEK](#)

[9 ODCINEK](#)

[5 ODCINEK](#)

[10 ODCINEK](#)